

ESZTERGOMI UJSÁG

VEGYES TARTALMU HETILAP.

A HELYBELI LÖVÖLDE ÉS TÖBB INTÉZETNEK VALAMINT A BARSÍ
GAZDASÁGI EGYLETNEK KÖZLÖNYE.

Megjelenik e lap minden héten egy-
szer; vasárnaponként.

Szerkesztőszállás Buda-utczán
Taxner-féle ház az emeleten, hová a
kéziratok s előfizetési pénzek kü-
lendők.

KIADÓ, TULAJDONOS S FELELŐS
SZERKESZTŐ:

SÁNTHA IGNÁCZ.

17. SZ.

Előfizetési feltételek:

Félévre. 3 ft. — kr. o. é.
Negyedévre 1 " 50 " " "
Egy hóra — " 50 " " "

Egyes szám 15 kr. o. é.

Hirdetmények a legutányosabb áron
vételnek föl.

Az esztergomi szőlőművelés és pinczekezelés.*)

(Folytatás.)

A fekvésről.

Ha egy szőlőhegynek különböző lejtőin ter-
melt borokat sorra izlelgetjük, minőségben nagy
változatosságot tapasztalunk; ezen feltűnő kü-
lömség beáll a hegy talajának ugyanazonossága,
egy vinyegefajjal való beültetés, valamint egyenlő
művelés és pinczekezelés mellett is.

Ha egy szőlőhegyet szemügyre veszünk,
feltűnő különbséget veendünk észre annak al-
jában, közepében és csúcsa felé termelt bor
között.

Nagy különbséget találunk továbbá oly
borok közt, melyek lapályokat képező ültetvé-
nyekből nyeretnek, olyanok közt, melyek szelid
emelkedettségen termeltetnek, és ismét olyanok
közt, melyeknek talaja hirtelen meredekségre
emelkedik.

A legfeltűnőbb különbséget mégis tapasztal-
tunk a borok közt, hol a szőlők délnek, dél-
keletnek, délnyugatnak, keletnek, nyugatnak, éj-
szakkeletnek vagy éjszaknyugatnak fekszenek.

Ha a szőlővinyege hazáját nyomozzuk, ak-
kor az előbb jelzett sajátságokkal tisztába jövünk;
minthogy úgy találunk, miszerint a borkészít-
és már ezredévek előtt ugyan, de csak déli tarto-
mányokban vala ismeretes. Minden bizonynyal
Ázsiában már ittak bort akkor, amidőn földöviünk
azon része, mely jelenleg nekünk lakhelyül szol-
gál, még őserdőkkel vala benőve; sőt midőn már
Európába déli részeiben a szőlőművelést értették,

*) A sz. szentgyörgymezei és szenttamási szőlőhegységnek
talaja fölötti vizsgálat eddig még befejezve nem lévén, eredményét
annak idején közlendjük.

akkor e világrész középső és éjszaki fekvésű részei-
ben lakó népeknek az iparnak eme ágáról sejtel-
mők sem volt.

A görög és indiai hitregékben egy *boristenre*
akadunk; s miután tudjuk, hogy eme népek min-
dent, ami az akkori fölfogás szerint legtökélete-
sebb, vagy reájok nézve leghasznosabb volt, az
isteni tisztelet bizonyos nemével illetek, fölfog-
ható, miszerint ezen *boristen* (Bachus) vagy föl-
fedezője volt a borkészítésnek vagy király lehe-
tett, kinek kormányja idejében eme fölfedezés tör-
tént.

A görögök legrégibb irataiban találjuk azon
megjegyzést, miszerint az istenek *nektart* és *am-
brosiát* szörpölgetnek!

A bibliában olvassuk, miszerint *Noe* ősapánk
Armeniában szőlőből készített nedvből iván, meg-
ittasodott.

Galenus, Plinius és más régi írók leírják a
bor készítése módját, sőt Horác meg is énekel
egy százéves óbort! A római írók nem győzik az
ázsiai borokat eléggé dicsérni, különösen a *lesbo-
sit* és *Clazomenait*.

Mindezen mesék és iratok délen lakó szer-
zőktől származnak; holott ugyanazon régi korból
sem hagyomány sem irat nem találtatik, mely
csak említené, miszerint az éjszaki vidékeken szőlő-
tültettek volna. Ebből kitűnik, hogy a szőlőtő
hazája délnek ama mérsékelt része, ahol a nap-
nak melegítő ereje oly nagy ugyan, mely szerint
a szőlőbogyó viztartalmának egy része elpáro-
loghat és csak a levében földoldott cukoranyag
marad hátra; azonban anélkül, hogy oly hevesen
sütné, miszerint az ültetvények elszáradnának.
„A nap heve a bor hevében tükrözik vissza!“
Nem csak maga a meleg, hanem a nap sugara

azon teremő erő, melynek a szőlőbogyóban lévő cukoranyag létét köszöni. Erről könnyen meggyőződhetnénk, ha jó fűtőeszközökkel ellátott melegházban a szőlőt nevelni, s annak gyümölcséből a borkészítést megkísérteni akarnók. S ha mindjárt a folyton tartó meleg e helyiségben nagyobb volna is, mint a nyári hónapok általános heve nálunk, mégis az ily termény erőtlen és izetlen volna.

Ebből látható, miszerint a fekvést tekintve a szőlőhegynek azon része legjobb, mely a naptól leg-hosszabb ideig süttetik, és ahol a sugarak minden akadály nélkül egyenes vonalakban gyakorolhatják a tökékre jótékony befolyásukat. Tehát azon szőlők, melyek délnek, vagy délkeletnek fekszenek.

A délnyugatnak dűlők kevésbé jók, mint a főtnevezettek, miután főkép nálunk Esztergom-ban, az ily szőlők a Garamvölgyi hideg szelek által, melyek igen gyakran a szőlővirágzás alkalmával beállanak, sokat szenvednek.

Még kedvezőtlenebb fekvésűek azok, melyek nyugatnak dűlnek, mivel ezekre a nap csak rövid ideig süt, és mivel, ha a nap sugarai által éretnek

is, azok nem a megközelítőleg, függélyes, forró déli, hanem már a délutáni vagy estvéli rézutos s hűvösebb hatású sugarak, melyek által a szőlőfűrt érettségének tökéletes fokát sohasem éri el.

Az éjszaki fekvés legkedvezőtlenebb, mivel itt a napnak egyenes befolyása hiányzik, és azonfölül az ültetvények a szőlőtő legnagyobb ellenségei, a jéghideg éjszaki és éjszaknyugati szelek támadásainak folyton ki vannak téve.

(Folytatjuk.)

K . . n.

Dalra.

A dalnok égi lelke fennlebeg

S dalokra hi repülni égbe fel!

A hit szövetségét, a sziv tüzét,

A szebb jövőt, hazánkra hozni el.

A hő dalokból üdv sugározik,

A bűnnek éjjelén, mely átlövel,

Dalokra hát! te égi lény szerel'm!

Te ritka gyöngy, baráti hü kebel!

Sz. K.

TÁRCELA.

De Villeneuve-Trans Helion,
zuáv altisztnek élete és halála. Irta gróf de Ségur
Anatol, a francia államtanács tagja.

Franziából az V. kiadás után.

III. Fejezet.

(Folytatás.)

A februári forradalom, mely annyi változást tett, de Villeneuve Helion életének is más fordulatot adott; e forradalom reá nézve egy új pályának lett kezdete. Azon percztől fogva, midőn a nemzet-örség egyenruháját öltötte föl, mely néhány hónapon át érdemes volt a katonai egyenruha nevezetére; azon percztől fogva, midőn a trombita és a dob harsogására kezében fegyvert tartva az utcára jött, és a februári s a júniusi forradalom napjai alatt a katonai életnek egyes lázserű phasisain átment, hivatása iránt, mely mindeddig kétes volt előtte, magával tisztába jött: „Én katonának születtem,” ez lett jelszava! Ő gondolataiban még tovább is ment, és először engedé sejtetni, hogy mivé fog ő válni.

A hadi gyakorlatok, az éji őr állomások és őrzáratok, a forradalom zaja, az utcáknak táborrá lett és később harcztérre reménylett átváltóztatása, mindez szívet örömmel tölté el, és ő ezen mind reá mind sok másra nézve egészen új kötelességeinek teljesítésében nemcsak egy buzgó honfinak önfeláldozásával, hanem egy a harci életet kedvelő öreg katonának lelkesültségével is járt el.

A februári napokban s az ezeket követő számtalan forradalmi agitációk napjaiban sokszor futkostuk át együtt az utcákat, követve a fölkelők csoportjait és az alakult clukbokat, — ő a vész után rohant és én utána futottam.

Mi mindaketten láttuk e nyomorult fölkelés alakulását, mely két nap alatt forradalmi rémmé nőtte ki magát; láttuk, mint szervezi rongyos naplopókból hevenyített elő-örségét, miként nő a kormány tétlenségével szemközt, és mint nyomul néhány óra alatt az alsó külvárosokból egész a Tuileriákig s a Bourbon-palotáig. Láttuk a lovasságnak első támadását, midőn még parancsnokaik némi látszólagos támadást tenni mertek; hallottuk a vár piaczn az első puskalövéseket. Midőn Páris sötét és tekervényes utcáin áthatoltunk, kezét fogtunk az ott elszigetelten állt szegény katonákkal, kik kis csoportokra osztva voltak, és kiknek bizonytalan és fárasztó állásában már a holnapi napnak megaláztatására lehetett vonni következtetést.

Midőn február 24-én reggel a boulevardokra értünk, szorongó szívvvel vettük észre a bekövetkező romlás előjeleit: a nyugtalan polgárok csapatjait, a sok falragasz, melyek olvasásra sem méltattattak, új miniszteriumot, de egyszersmind új habozást és új gyengeséget is jelentett; a különben legcsendesebb utcákon a fölkelők nyilvánosan szaggatták föl a kövezetet és háborítlanul emelték a torlaszokat; a boulevardokon még fenyegetőbb jelenségek valának láthatók, ott ugyanis a katonaság s a nemzetörség egész zászlóaljai egymással összekeveredve és puskaikat az ég felé tartva álltak; körülöttük pedig nagyszámu népség ácsorgott, melynek lármája egyszerre elismerés és fenyegetés gyanánt hangzott.

Kevéssé később, a jeles polgári örség lekonczoltatása és Lajos-Fülöp király lemondása után, a Tuileriák palotájának megrohanása alatt, ami még ekkor tudunkra nem jött, a Concordia-híd egyik szobrának talapzatára

lépve láttuk nemtelen férfiak — és félig részeg asszonyokból álló csoportot előttünk elhaladni, mely minden ellenállás nélkül a követek háza felé tartott, hova az orleansi hercegnő gyermekeivel együtt menekült, a zászlóaljknak, melyek amint a Concordia-hidhoz értek, magokat azonnal lefegyvereztetni hagyták, színe előtt a palota lépcsőzetére hágott, s a háznak külső kapuit betörve fenyegető taglejtések s ordító lármá közt annak belsejébe hatott.

Borzasztó volt e jelenet, melyben az anarchiának legrettenetesebb és legteljesebb képét láttuk, melyet valaha francziák láthattak. Én részemről sohasem feledhetem el a harag és szégyen azon érzetét, mely összeszorította szívemet, midőn láttam, mint kényszerülnek jeles katonáink a vezénylet hiánya s a főtisztek tevéketlensége miatt, lesütött szemekkel és megtört lélekkel szenvedni e hasonlíthatatlan megaláztatást, és magokat minden harc nélkül engedik lefegyvereztetni a nyomorult népcsofélek által, mely diadallal ragadja ki fegyvereiket. De Villeneuve Helion katonás lelkét ez érzet kétségkívül még inkább áthatotta mint az enyémet, és ő tán azon határozattal kezdett megbarátkozni, melyet későbbben ki is vitt, hogy e valóban nemes katonaság közé, melyre annyi dicső győzelem várt, annak idejében lépni fog.

A követek házának megrohanása után néhány perczre a provisorim kormányt s utána a köztársaságot hallottuk az utcákon kikiáltatni. Amint a Tuileriák kertjén keresztül mentünk láttuk a kir. palotának fosztogatását: minden ablakban álltak rongyos naplopók, kik leszaggatták az ablakok redőnyeit, s a király termeiből szétrepesztett iratokat bocsátották szélnek, — és e szánnandó államiratokkal a megszűnt régi kormánynak utolsó gondolatai temették el.

Még ugyanazon este fegyvert fogtunk; egy zsidó baraboltjában vásároltunk össze többé-kevésbé rendes nemzetőri ruhát, és minthogy minden kormány megszűntével önmagunkat voltunk kénytelenek védelmezni, mint hevenyészett katonák az első éjet a belminiszterium előtt töltöttük. Szomorú éj volt ez, méltó a reá következő napra! Minduntalan lehetett hallani puska lövéseket, fegyverzörejt, a rendes katonaság fölött diadalt aratók örökös és otromba defilrozását, kik fegyvert tartva kezökben, s a katonák elrongyolt ruháiba bujva, szüntelen ordítottak, s ez ordításba a győzelem ittasságával a pálinkától való részegség elegyült. Derék népboldogítók!

A következő napokról, melyek egymáshoz nagyon is hasonlítottak, mit sem mondanék, ha csak de Villeneuve Helion e forró és lázas életén annyi ragaszkodással nem csüggött volna, mely hazájának szégyene és szerencsétlensége fölötti haragját lelkében csaknem egészen elfojtotta. Ez öröme-, vonzódása- és egész magaviseletéből teljesen kitűnt a katonai pályára való hivatása; ő maga sem volt kétségben ez iránt, és ennél fokva irt is csakhamar anyjának, hogy mindig volt kívánsága katonává lenni, és hogy ha a háború kitör, lehetetlen lesz neki magát visszatartani. A nemzetőrség legelső alakulása alkalmával ő csaknem egyhangulag alhadnagygyá választatott, s ez állásában mindazon jelentékeny tevékenységben vett részt, mely egy időre a nemzetőrséget a társadalom főn-

tartójává s a rend föntartásának érdekében valódi haditestté tévé. Az adott jelre ő mindig első állt, a talpon, és május 15-kétől egész a juniusi vénapokig minden rohamnál jelen volt; így készült ő Sebastopol véres harczára.

(Folytatjuk.)

Városunk mozgalmái.

— Nagys. és főt. *Lipovniczky István* apát-kanonok ur helyébe várbeli plebánosnak nagys. és főt. *Szántófy Antal* prépost és kanonok ur választatott meg a méltóságos főkapitán által.

Lövöldénkről*).

Lapunk utóbbi számában közzétett az esztergomi lövészegylet által 1865. évi ápril hó 9-én délután a lövölde helyiségében tartott közgyűlésnek eredménye egész terjedelmében e következő:

Jelen volt az elnökön kívül 100 bejegyzett egyleti rendes tag.

Ideiglenes elnök Hamar Pál Esztergom megyei első alispán ur Licsaer József ur Esztergom sz. kir. város főbirája mint országfejedelmi biztos jelenlétében a közgyűlést megnyitván, a jelen gyűlés egybehívását engedélyezte 1865. évi májusi hatósági leirat felolvasása után, előterjeszté: miként az ideiglenes választmány által a múlt 1864. évi júliushó 16-án tartott előleges tanácskozásban megállapított elvek szerint kidolgozott alapszabályok, a nmlgu m. kir. Helytartó tanács által f. 1865. évi martius hó 6-án 16318. sz. a. kelt intézményével jóváhagyva elküldettek, s egyuttal az egylet alakulása felsőbbbségileg megengedtetett, minek következtében az aláírások megnyitvatván az egylet bejegyzett rendes tagjainak száma eddigelé 205-re szaporodott, mely kedvező körülmények között az ideiglenes választmány az egylet megalakulását lehetőnek s azt a fenállásához megkívánt terhek viselésére képesnek találta. Ennek alapján tehát az egyleti tagokat az egylet alakulása fölötti határozatra szállítván fel: az esztergomi lövészegylet az alapszabályok 4. §-a értelmében 3 évre megalakultnak a jelen volt összes tagok által egyhangulag kimondatott.

Erre felolvastatván az ideigl. választmánynak f. é. mart. 27-én tartott üléséről szóló jegyzőkönyve és Schwarz József id. pénztárnok urnak ahoz mellékelte számadása, valamint az évi költségvetés tervezete a számadások megvizsgálása a megalakítandó új választmányra bízott, az évi költségvetés pedig következőleg lön megalapítva:

A) Rendes évi kiadások:

1) a Schwarz József ur által föllállított lövöldei helyiségek évi bére 500 ft.

* E szép külsejű — az oda vezető rendetlen utcának (illetőleg utnak) legondolásával; térségét és az építési izlését tekintve igen kielégítő — Lövölde — tulajdonosnak Schwarz József urnak, ki az anyagi jelen akadályokkal erőlyessen megküzdván; munkálkodásának sikerét már is virágozni látja — méltó elismerésünket ezennel nyilvánítani sietünk.

2) két irányzó díja 6 óra máj. 1-től oct. végeig havonként 30 ftjával	180 „
3) puskaműves díja szintén 6 óra 12 ftjával	72 „
4) egy lövészjegyző díja szintén 6 óra 12 ftjával	72 „
5) a Pesti-Napló című magyar politikai napilap előfizetési díja 6 óra május 1-től oct. végeig	10 „
6) a Pester-Lloyd című napilap előfizetési díja szintén 6 óra	10 „
7) a vadász és versenylap című szaklapé egész évre	— „
8) az esztergomi újságé szintén egész évre	6 „
9) egyéb előforduló rendes és kisebb rendkívüli kiadások	76 „
összesen	926 ft.

ban egyhangulag megszavaztattak, a tételek lehető mérsége és kezelése úgyszintén a helyiségek iránti bérleti szerződés megkötése a megalakítandó állandó választmányra bízván.

Az id. választmány azon javaslata, mely szerint az egyleti vendéglősnek az egyleti helyiségek fűtése és világításaért az általa felállítandó tekeasztal jövedelmei s a kártya- és egyéb játék-díjak megállapított díjszabály mellett átengedtesse, — egyhangulag elfogadtattott.

B) Beruházások és rendkívüli kiadások:

1) 6 db. löfegyver ára 36 ftjával	216 ft. — kr.
2) 1 fegyver- és löporszekrény	30 „ — „
3) 6 tucsat szék 16 ft. 80 krjával	100 „ 80 „
4) 12 asztal 10 ftjával	120 „ — „
5) 2 nagy tükör 50 ftjával	100 „ — „
6) 1 kisebb tükör	30 „ — „
7) 1 Csillár a nagyterembe a Schwarz József ur által az egyletnek ajánlott ért. megszabott áron	25 „ — „
8) 3 függöny ftjával 15	45 „ — „
9) 1 íróasztal	10 „ — „
10) 2 tárcsa rámaival és oszloppal valamint mozsarakkal együtt	30 „ — „
11) 2 irányzó ruhája	20 „ — „
12) 2 db. zászló	15 „ — „
összesen	741 ft. 80 kr.

ban egyhangulag megszavaztattak, s az elősorolt kellékek megszerzése, valamint az egyleti helyiségek felszerelése az alakítandó új választmány teendőivé tétetett.

Az A) alatti rendes kiadások az évi tagdíjakra s az egyletnek a löpénzekből valamint a nyilvános mulatóságokból nyerendő jövedelmeire lőnek utalva, a B) alatti pedig részben a tagok felvételi díjaiból, részben pedig az egylet egyéb jövedelmeiből találtattak fődözendőeknek. Tekintettel azonban arra, hogy ezen jövedelmek beszédeig az egyleti helyiségek felszerelését és megnyitását halasztani nem lehetne, a B) alatti beruházások megszerzése végett, az esztergomi takarékpénztárban felveendő és az egyleti jövedelmekből részletenként törlesztendő 800 ftnyi kölcsön szavaztatott meg, melynek fel-

vételére kezesekül Hamar Pál, Frey Vilmos, Lieb Mátyás és Schwarz József urak önként ajánlkozván, ezért nekik az egylet köszönetét fejezte ki; valamint Schwarz József urnak az egylet egyhangulag — érdekében tett fáradozásai és tanúsított áldozatkészségeért — különös elismerést szavazott.

Ezekután az egylet a választmány megalakításához fogván, miután az egyleti alapszabályok és a tagok névjegyzéke a jelenvolt egyleti tagoknak megfelelő számban kiosztattak volna, az ideiglenes elnökség által szavazatszedő biztosokul kinevezettek:

A) az első bizottmányba:

Elnök: Sziklay József

id. Staudner Imre

biztosok } Nedeczky Tiborcz urak.

B) a 2-ik bizottmányba:

Elnök: Szilva Ignác

biztosok } Dr. Feichtinger Sándor

Dr. Hutta János urak.

C) a 3-ik bizottmányba:

Elnök: Malina János

biztosok } Tillman Károly

Thuránszky József.

Összeszedetvén a szavazó iyek azoknak jelenvolt tagok számávali egybehasonlításából s a szavazatok gondos egybegyűjtéséből kitűnt, miszerint 12 egyleti tag a jelenvoltak közül nem szavazott, a beérkezett 89 szavazat által pedig az egyleti választmány tagjaivá a következő egyleti tagok lőnek megválasztva: és pedig

I.

Főlövész mesterré Hamar Pál 81 szavazattal, 2-od lövész mesterré Leipoldner József 50., jegyzővé Burány János 62., pénztárnokká Sántha János 45., ügyvéddé Pisuth István 34.

Választmányi tagokká:

Lieb Mátyás 60 szavazattal, Brenner János 57., Schwarz József 54., Etter Lőrincz 49., Frey Vilmos 47., Malina János 45., Dr. Lőrinczy Rezső 43., Licsaer József 42., Havasy Imre 40., Szerencsés Mihály 38., Bischitzky János 37., Deszath József 37., Kruplanicz Kálmán 37., Nagy Ferencz 37., Szilva Ignác 37., Trenker Ferencz 37., Haudinger Ignác 33., Kamocsay László 33.

Póttagokká:

Lieb József 30 szavazattal, Leffter Mihály 27., Dr. Feichtinger Sándor 26., Fleck Ferencz 26., Kruplanicz Ödön 23., Tillmann Károly 23.

Végre Hamar Pál egyleti elnök ur előterjesztése folytán az egyletnek az ideiglenes választmány által tiszteleti tagjaivá egyhangulag megválasztattak:

II.

Védnök: Forgách August gróf, Esztergom megye főispáni helytartója, Baldácsi Antal báró, Deák Ferencz, Drasche Heinrich, Eötvös József báró, Fekete Mihály báró, püspök, Ferenczy Jákó, Forgách Sándor gróf, Friedberg Salamon Ödön alezredes, Jagasich Sándor helytartósági osztályelnök, Lipthay András püspök,

Lipthay Gyula Komárommegye főispáni helytartója, Luczenbacher Pál, Pálffy Pál gróf, Palkovics Károly, Sándor Mór, Scitovszky János herceg, Magyarország primása, Schmidt Szörén gymnasiumi igazgató.

Melyek elvégeztével a közgyűlés eloszlott.

Folyó hó 19-én pedig Hamar Pál egyleti elnök ur vezérlete mellett gr. Forgách Ágoston főispáni helytartó urnál a lövész-egylet küldöttsége tisztelegvén; ő méltóságát, tevékenységéről közösen ismert elnök ur eként üdvözlé:

Méltóságos Gróf, Püspök és Főispáni Helytartó ur!

A nemes bátorság, az ügyes lövészet, a fegyver értelmes forgatása s az erő finom felhasználása, mindenha azon tulajdonok voltak, melyek a férfi kebelben az önértetelt keltették fel, s melyek a hivatkozott erények birtokosát a nagy közönség kedvenczévé avatták: úgy hogy már az ó-korban Horác a rómaiaknak ajánlá:

„Angustam amice pauperiem pati,

Robustus acri militia puer

Condiscat:

Vitamque sub divo et trepidis agat

In rebus.“

E szép művészetet a társaskörbe átküldetni már azért is polgári édes kötelesség, mivel ez által egyrészt az államra haszon és előny háromlik, s mivel másrészt hason gyakorlatok nemesen is mulattatnak.

Ily elvekből indulva ki az esztergomi polgárság, kebelében lövöldét alapítani elhatározá, s e hó 9-én a polgári lövész egylet, felsőbb jóváhagyás mellett, magát Esztergomban megalakítottak nyilvánítá; sőt tisztviselőit és tiszteletbeli tagjait is megválasztá.

Az alapszabályok azonban a tiszteletbeli tagok élére egy oly védnököt helyezni rendelnek, ki magas állású; ki az egylet iránt rokonszenvvel viseltetik; ki nek a polgári pályán bokros érdemei vannak; s ki általánosan elismert jelesség!

E nagy tulajdonokat az alakult egylet Méltóságodban, ki egész életét a közjónak szentelte, ki 4. éve, a mióta a megye s a város élén áll, Esztergom szellemi s anyagi jólétét teljes erejéből előmozdítja; ki az egyleteket önkeblén ápolja; ki a delies úri multságok minden nemeiben magas születésénél fogva jártas, bokrosan találta fel: s ezeknél fogva Méltóságodat Védnökének egyszívvel lélekkel megválasztotta.

Minket ért a szerencse az egylet választását Méltóságod előtt tolmácsolhatni, s méltóságodat alássan megkérni, hogy az esztergomi lövöldei védnökséget elvállalni s ekkint az intézetet határtalanul megörvendeztetni kegyeskedjék.

Erre ő Méltósága a főispáni helyettes szokott ékeszözlásával a benne helyezett bizodalmat megköszönte, a védnökséget elfogadta, és a választmány tagjaival az egylet eddigi haladtáról egyideig társalgott.

— Örömmel értesítjük a t. közönséget hogy a Dunánk fenyegető áradása folyó hó 18-án nonplus-ultráját (15' 2"-nyit) elérvén; azóta naponkint apad, és így reménljük, hogy a víz lassanként a szigeti kertektől és

földektől tulajdonosok örömére, rövid itt mulatása után, tehát kártétel nélkül bucsút veend.

— *Birodalmi tanács szelleműs képviselője Greuter* több napig mulatván városunkban; innen Pestre távozott.

— *Hosszúson annyi faragott kő van egy ház eleibe halmozva*, hogy két szekér egymás mellett ez utcán el nem mehet. Jó lenne talán ez iránt a kérdéses kőfaragót figyelmeztetni, és a könek más alkalmasabb helyre leendő eltakarítására kötelezni.

— *Hallomás után tudatjuk a t. közönséggel*, hogy a helybeli *dalárdánk alapszabályai* a nm. m. kir. helytartó tanács által helyben hagyatva — már megérkeztek.

— *Ezüst krinolinokat árulnak Párisban*, 2000 frank darabja. — Ezekből mi is magunkra vehetnénk néhány millio példányt — in crudo; ez aztán többet érne csakugyan B. J. valamennyi bankójánál.

Személyzetiek.

— *Krigovszky Henrik* drégely-palánki káplán hrusói pleb. helyettesé nevezetett ki.

Színészetünk.

— Szombat aprilis 8. adatott *Völgyiné* javára „Lelencz“ Szigligeti pályadíjt nyert jeles új műve; a darab sok jó jelenetéről s az egész darab jóságáról hosszas dicsőretet lehetne írni, de mi most az egyszer a pesti bírálatra szorítkozunk, s véleményünket osztjuk e jeles mű minden bírálatára, melyeket a pesti hírlapok nagyítás nélkül hirdettek. A jutalmazandó nő Erzsike szerepét kitünő könnyűséggel adá, s nagy dicsőretet érdemel az által, hogy mint szende szereplő e vig kedélyű leányt oly élethíven tünteté élénk. „Julcsát“ Sz. Krisztina művészileg, „Péter komornyikot“ Tóth, „Matildot“ Derőniné dicsőrelesen adák. Említést érdemelnek még Völgyi mint „Feri“ Horváth mint „Bertók“ „Szentesi és Sára neje“ Bihary és Vinczené, s az összes működő személyzet is iparkodva felelt meg feladatának. A közönség valamivel több mint rendesen. (Folytatjuk.)

Most csak annyit említünk meg, hogy az e f. hó 2-án 14. számunkban „*Színészetünk érdekében*“ — a hideg anyagiság ellen irt cikkünk (mint tapasztaljuk) elhangzott, mert daczára annak hogy színészeink igyekezete, szorgalma, ügyessége és nehéz kitarfása ellen mit sem mondhatunk; a színházunk többnyire üres. Csak néhány lelkes uri-nő, a művészetet pártoló néhány barát, polgáraink közül pedig csak ketten A. F. és V. I. szoktak nejeikkel rendesen megjelenni, míg a többiek e művészet pártolása helyett nem a szabadban, (mint némelyek mondani szeretik) keresnek élvezetét, de a kávéházakban és sercsarnokokban (tehát pénznek is kell lenni) költik fillérjeiket, és azért most már nyíltan elmondhatjuk Tacitussal „Nembizhatni — városunkban — már a segédek szívében.

Jeles színésznőnk *Tóthnak* javára — jövő szombaton vagy is aprilis 29-én — fog adatni a „Gályarab“ vagy a — Nyomorultak — ismert dráma mű 5 felvonásban Hugo Viktortól.

Ajánljuk a jutalmat kétszeresen megérdemlő színészünk fáradhatlan szorgalmú — rendezőjét, — a n. é. közönségnek eddigénél melegebb pártfogásába.

Vegyes hírek.

□ *Az első magyar biztosító társulat* eredetileg 300 forintos részvényei után a múlt évről 120 ft. osztalékot fog szétosztani.

= *Lipcsét* száznál több betűszedő hagyta el munka hiány miatt.

+ *Danzig* közelében egy szegény tanító 27 gyermekkel van megáldva. Ez eset a porosz képviselőházban is szóba jött.

* *Fölfordult világ.* Mig Olasz- és Franciaország bérceit áthatlan hóréteg takarja. Kaukaziából mesés dolgokat irnak az ideai tél lanyha voltáról. Január elején már ibolyák és rózsák nyitak a Rion partján, febr. 6-án pedig a szabadban fürödtek a lakosok.

⊙ *Különös tolvajság.* Amerikában az Erie vaspályán történt, hogy egy előkelő new-yorki delnőnek egész ál fogsorát kilopták szájából. A tolvaj, mint egy amerikai lap írja, előbb chloroformmal bódította el a delnőt. Az ellopott álfogakat — több száz dollár értékűt — később egy new-yorki zálogházból kerítette elő a rendőrség.

□ *Sz. Pétervárról* táviratozzák, hogy három nap óta, mióta az időjárás változott, a pestis ismét nagyobb mértékben kezd mutatkozni. A rémület általános, távirati uton külföldi orvosokat hívtak oda. Egy polgárokról álló bizottmány alakult, hogy biztossági rendszabályokról intézkedjék.

— *A tengeren tuli világrészbe sodort honfitársink* között kitűnő helyett foglal Asbóth tábornok. Egyike volt az elsőnek, kik az északi hadseregbe beléptek s nem rég vett sebb kényszeríté csak, hogy a harcszínét ideiglen elhagyja, Uj-Orleansba menvén gyógyítás végett. A lap, melyben e tudósítás áll egyuttal Granger tábornok szerencsétlenségét közli vitéz földinkhez. A levél így szól: „Déli-Alabámiai és Nyugati Floridai kerületi főhadiszállás. — Gaines-erőd, okt. 5. 1864. — Tábornok! Örvendek, hogy szerencsét kívánhatok önnek és a vezénylete alatt álló testnek, azon jeles sikerben, melyet nyugati Floridában közelebb végbevitt műveleteik között arattak. Fontos szolgálatai már kellőleg följelentvék a főhadiszállásnak, s minden hazafi hálásan fog azokra emlékezni mindig. A rendelkezésére álló korlátolt erővel derék dolgokat vitt végbe. Belátás-teszes rendelkezései nagy hitre érdemesítik, a hadai által tanusított erély és vitézség követésre méltók. Fogadja maga és vezénylete számára köszönetemet bátor és érdemtelen magaviseleteért. Granger Gordon, vezénylő őrnagy-tábornok. „Asboth dandár-tábornoknak, a nyugat-floridai kerület parancsnokának.“ — Az idéztük lap azonkívül megemlíti, hogy valamennyi magyar mind a szövetség részén harcol, hozzáteszi, hogy azok között, kik Asbóth közvetlen vezénylete alatt csatáznak, egykori főnökének három unokaöccse találhatik, u. m. Zulavszky alezredes, a ki, midőn a tábornok az

utolsó kemény tusában Marianna mellett (Floridában) megsebesült, a parancsnokságot átvette és sikeres eredményre segíté, Ruttkay Béla őrnagy s az első floridai lovasezred parancsuoka és Zulavszky Emil hadnagy, bátyja ezredében. Velök szolgálnak még Csermelyi, Gaal, Mészáros és Rombauer századosok. F—k.

× *Reményről* a „Moniter Universel“ egész elragadtatással ír, különösen kiemeli magyar rhapsodiáit és Rákóczy indulóját, melyek viharos tetszésben szoktak részesülni.

□ *Nyirfából papírt lehet készíteni*; a fát megszalják, megörlik, pépet készítenek belőle, melyből azután vegyeszeti műtétek után jó és olcsó papírost gyártanak.

× *A debreczeni színházat*, mint ujabban értesülünk, nem Latabár, hanem Reszler kapta meg.

* *Az árvai inségi bizottmányhoz* befolyt s felajánlott összeg 18647 frt 5 krt. tesz, melyért az inségi bizottmány az adakozóknak legforróbb köszönetét jelenti ki.

□ *Krajczáros egyesület.* — E czim alatt van Bécsben egy társulat, melynek tagjai az iparosok fölsegelésére mindennap egy krajczárt tesznek félre, illetőleg be az egyesület pénztárába. Ilyen módon a folyó év első negyedében 2469 frt gyűlt össze, adakozásokból pedig 1182 frt. Az iparosok által visszafizetett kölcsönök összege tett 22482 forintot, ellenben ujlág kikölcsönözöttet 195 folyamodónak 25970 forint. Mit tesznek a krajczárok!

* * *Napoleon algiri utjára* a tuillériákban folynak az előkészületek. Az elutazás april 20-án fog megtörténni, s Toulonba már megérkezett a parancs, hogy a középtengeri hajóraj készen tartsa magát a császár kíséretét képezni.

× *Tizenhat éves ifjút eskettek föl ügyvédnek* a múlt hó végén Párisban. Neve Richard Emanuel. A törvényszéki elnöknek ez alkalommal tartott beszédéből kitűnt, hogy a ritka ifju, 12 éves korában már baccalaureatus volt, 13 éves korában a bresti tengerésziskolának volt tagja, de utóbb a jogi tudományok iránti hajlamból az ügyvédi pályára készült, s 16-ik évében nyere el a diplomát.

□ *Aprilisi tréfa.* Párisban egy kétes életű hölgyet apr. 1-én úgy tréfáltak meg, hogy Páris valamennyi tyúkszemmettségét szállására rendelték, vagy 150-en meg is jelentek, a dühöngő hölgy alig tudta őket lerázni.

+ *Potocki Ágost gróf* Lengyelország leggazdagabb földbirtokosainak egyike, szerencsétlen hazájából végkép elköltözik. Willanovi ősi várát, a hozzá tartozó birtokokkal együtt Kronenberg varsói bankár 9 millio ezüst rubelért vette meg. Krakói palotáját s ezüst neműit egy varsói ékszerész vette meg 11 millio ezüst rubelen. Kiköltözése nem a reávetett roppant adófizetés miatt történik; ennek oka egyenesen hazájának szerencsétlen viszonyaiban keresendő. Sz. H.

* *Tokaj vidékéről Kaiserfeldnek* Bécsbe egy szállitmány tokaji bort küldének, elismerésül ama beszé-

dért, melyet Kaiserfeld múlt 31-kén a magyar ügy érdekében a reichsrathban tartott.

✕ *Különös temetés.* A „Nord“ lapnak következőt írnak Szent-Pétervárról: A Pultusban feküdt huszárezred parancsnoka báró Mengden figyelmeztetésre, hogy egy szomszéd faluban, anélkül hogy valami ragályos betegség uralkodnék, nagy halandóság mutatkozik. Kévé nap elforgása alatt tizenöt halott temettetett el az ottani sírkertbe, noha a lakosság egészségi állapota a legkedvezőbb volt. A huszárezred egyik altisztje történetesen értesült a rögtönös halálozások oka felől s közölte azt az ezredessel. Báró Mengden a sírkertben megjelent, épen midőn a helybeli lelkész a szokott imák elmondása után egy koporsó lebocsátásánál még jelen volt. Az ezredes félbeszakítván a munkát, föl szólította a lelkészt a koporsó fölnyitására. De ez makacsan elenezte az ily módon elkövetendő szentségtörést s annyira megtelepedezett magáról, miszerint báró Mengden ezredes szükségesnek találta a koporsót katonáival fölnyitítani. Nagyszámu fegyver találtatott abban összehalmozva. Midőn ennek következtében a többi 15 koporsót is fölásták, világosságra jött, hogy azok is fegyvereket tartalmaznak. A lelkész elfogatott.

** *Amerikában az új találmányok hazájában* egy new-yorki polgár új harci fegyvert talált fel, mely nem egyéb mint közönséges kard, markolatában egy hétcsövű revolverrel, melynek célzógombja a kard hegye; alakja, súlya nem különbözik a közönséges kardétól; ez egyetlen fegyverrel támadhat, védheti magát és lehet is egyúttal az ember, anélkül hogy időt veszítene. H.

✕ *Bukások.* Londonban megbukott Joyee Charles és társ. gyapoczcég; tartozása 1,100,000 font st. Franciaországból Georges és St. Lo, jelentékeny bankárnak 6 millio frank tartozással, és a „Marie aux mines“ leszámítolási bank bukását jelentik. Bécsben Schiffer Ede aranyműves 45,250 frt tartozással, és 45,917 frt vagyonnal mondott csődöt.

□ *Gyulán f. hó 8-kán* — mint a „P. L.“ írja — éjjel 11–12 óra közt egy péklegény gazdája fiának nyakát metszé keresztül egy borotvával. A tettes vallott; azonban azt állítja, hogy ő azon gondolatban volt, hogy gazdája nöcselédét öli meg.

+ *A szegedi kaszinó* Deák Ferenczet, báró Eötvös Józsefet, Klauzál Gábort és Trefort Ágostont tiszteletbeli tagjaivá választotta.

I. T.

Levelezés.

Hontból, ápril 17. 1865.

Tisztelt Szerkesztő ur! Úgy hiszem, hogy kedvesen fogja Ön venni, ha vidékiek lapjában a szinte még Esztergom vidékéhez tartozó Hontmegye társas életének azon, bizonyára olvasói közül is többeket érdekelhető husvét mulatságról röviden tudósítom, mely a kies fekvésű Tésán, a többi közt vendégszeretetről is messze vidéken ismeretes Boronkay-házban tegnap vette kezdetét. Többen a meghívott vendégek közül már szombaton érkezének meg, de a nagyobb rész csak tegnap délre és este, miután az illetők honn végzik el az ünnepi ajátatoskodást. Noha az árvizek miatt többen nem jelen-

hettek meg, mindazonáltal Hont, Nógrád, Bars, Komárom, Veszprém és Pest, de lehet, hogy még távolabb megyék is, lelkes ifjak által valának képviselve, sőt még a birodalmi fővárosból is érkeztek vendégek.

Egyes részleteket akár a miveltebb körü, de mégis egészen otthonias fesztelenséggel folyt társalgást, akár a dus izléssel rendezett lakomázást stb. eff. illetőket már hely szűke miatt is mellőzván, e helyett inkább a vasárnap éjjel tartott *jelmez-táncmulatságot* (costume-bált) közlöm röviden, mint fénypontját az egésznek. A szépen rendezett és fényesen kivilágított nagy *salon*-ban szebbnél szebb hölgyek, igéző arczaikat fedve, gyönyörű jelmez-öltönyökben várták, a szárnyajtok előtt a folyosón összegyülekezett, s nyughatlanságukban már már kitörő kedvű és zajongó férfi csapatot, melynek szinte számos tagja viselt kitünő szépségű jelmez-ruhát, míg végre bebocsátván, kezdetét vette a kölcsönös felismerés vágya és ingere, majd a leálczázás és bemutatások sora, végre jó cigányzene mellett a legvidorabb kedélyvel a kivilágos kivraddton is túl, (a vacsorázást kivéve) majdnem minden szünet nélkül folyt magyar, franczia és polka táncz. A jelmez-öltönyű hölgyek közül nehéz volt egynek a másika felett elsőséget adni, mert az ember szeme és szive csakugyan nem tudta: a vadonba meneküljön-e annyi látott kecs elől a bájos „vadon leányá“hoz (Boronkay Kamilla) vagy inkább az eszményi „Vesta-szüz“ (Andrássy Róza) szolgálatába álljon? Avagy vándoroljon-e ki előbb a szép „görögnővel“ (Kazy Irén) ha már nem akar *Pompadour* udvarában (Lieder Mariane-nal) édelegni? Vannak azonban kik nem akarnak messzire menni üdvét keresni, mikor az itt oly közel fellelik saját falujukban ugyancsak tüzzől pattant „magyar parasztlányok“ (Somogyi Gizella, Bainville Lórá) oldalánál. Csakhogy faluján kívül még hazája is van a magyarnak, melyet szükség esetén szinte csak kell szeretnie, s bizonyára ez oka: hogy már fentebb elszegődöttek is mindig készek voltak kardot kötni a hős lelkű és szép „Dobó Katicza“ (Kvassay Irma) mellett! stb. – Voltak még nem jelmez-öltönyű kisasszonyok (Pongrácz Sarolta stb.) valamint a jelenvolt asszonyságok is mind jelmez nélkül jelentek meg. A férfiak közül, mennyire neveik tudomásunkra jutott igen csinos jelmezekben jelentek meg többnyire mint joquai-k, matrózok, stb. a Szabadhegyi testvérek, Mihalovics János, Baranyai Pál, Kvassay Ede, Somogyi László, (mint d'Artagnan,) továbbá Bécsből *Leider* urak XVI. Lajos századabeli, festőileg szép lovagi öltönyben, hosszú kard- s rendjelekkel ékítve, váratlanul lepték meg a tésai társaságot, s ez idegen jelmez-ruha elsősege semmi kétséget nem hagy maga iránt, ha szerencsére meg nem jelenik épen *Halasy Szerencs*, gyönyörű és drága jelmezével Bánk bánnak öltözve, melyet maguk derék német barátink is „superbe“ felkiáltással üdvözöltek! A nem jelmezett számos urak közül, egyszerű magyar öltönyben részt vettek az estélyen; a nevezett urnők szülőiken kívül: Nyáry Adolf, Tihanyi (az utolsó temesi gróf fia,) Kosztolányi Sándor, Laszkáry Gyula és Ödön, Baross Miklós, Paczolay Elek, Pongrácz István s több mások, kiknek neveit nem tudhattam meg avagy feledtem.

A nagyszerű ebéd alatt csak egy áldomás pohár üritetett *Pongrácz Lajos* (Honthmegye volt főjegyzője) által, ki miután komoly szavakban mindenek előtt megemlékezett a ház már nem élő utolsó gazdájáról, számos jelenlevők tisztelve szeretett barátjáról a jellemző szilárd hazafiról: éltette annak hátrahagyott, honleányi s egyéb női erényekkel tündöklő özvegyét *Boronkay Lajosnő* öngát, szülői lelkületű *Kamilla* k. a. leányával együtt. Az éjjeli lakoma alatt kivált *Kvassay Ede* mulattatta jó ötletű toasztjaival a nagyszámu társaságot, megemlékezvén nemcsak a jelenvolt hölgyvilág-koszorúról, hanem a meg nem jelenhettekről is, mint nagy költőnk *Vörösmarty* családjáról. stb.

Ma husvéthétfőn délelőtt, az egész társaság részt vett a kastély melletti park templomában tartott isteni szolgálaton, melyet úgy a mivelt hangu szent beszédet is, a helység derék lelkésze *Kendfalvi* ur tartotta. Délután az egész társaság kikocsikáz Ipolyságra a megye székhelyére; estve ismét tánczvigalom tartatik jelmez nélkül, mikről azonban, e sorok írója, nem lehetvén többé jelen, annál kevésbbé értesitheti e vidéki lap közönségét, mint-hogy valószínűleg egy, az avatottabb toll fog az egészről valamelyik budapesti lapban tudósítást adni. r. l.

Irodalmi figyelő.

— Megjelent és szerkesztőségünkhez beküldetett „*Fata Morgana*“ — *Pester Blaetter* — című német szépirodalmi lap. Tartalmából ítélve megérdemli a közönségnek minél melegebb pártfogását. Előfizetési ára egy évre 8 ft. negyedenként 2 ft. Féléves előfizetők negyedenként egy kitűnő magyar írónak jól eltalált

arczképét nyerendik. Előfizethetni a szerkesztőségnek — Bécsi utca 1-ső szám.

— Megérkezett továbbá, az „*Erdőszereti lapok*“ IV-ik füzeté is. Tartalma: A sarjerdő. (Folytatás.) Hunfalvy János észrevételei. Biharmegye erdőségének rövid leírása. *Egyesületi közlemények*. A magyar erdészegylet 1864. szept. 4-én Selmecezen tartott választmányi ülésének jegyzőkönyve. Jegyzőkönyv a m. erdészegylet választmányának 1864. decz. 18-ki üléséről. A kincstári fém-bányászat előszámvetése 1865 ik évre.

Szerkesztői üzenetek.

A „*Felvidék*“ t. szerkesztőségének. A várva várt „*Kassai koldus-egylet*“ alapszabályait szíves ígéretükhöz képest; magunk költségére megküldetni kérjük.

K. I. urhölgynek Vácra. A „*Kis ibolya*“ még ki nem virágzott, de ha melegebb lesz, bizonyosan megindul ez is.

Esztergomban. „*Egy szenvedő fájdalmai*“ — Nagypénteki Miserére — jövő számban közlendők.

GABNAÜZLET.

Esztergom, április 22-én 1865. Mai hetivásárunkon a gabnaárak voltak:

Buza 2 ft. 60—80 kr. Kétszeres 1 ft. 90 kr.—2 ft. Rozs 1 ft. 65 kr. Arpa 1 ft. 30 kr. Zab 1 ft. 20 kr. Kukoricza 1 ft. 30—40 kr. Bécsi mérő szerint. —n.

Bécsi pénzbörze (apr. 22-kén.)

Cs. arany 5. 13. 1/2
Ezüst 106. 25.

Hirdetések.

Alólírt ajánlja a nagyérdemű közönségnek ujontabban fölszerelt bel- és külföldi tárgyakkal ellátott norinbergi disz és rövidáru kereskedését melyben különösen ajánlja a n. é. k. a legújabb selyem és más anyagokból ellátott **napernyőit**, igen jutányos árban, legújabb **női szíjak**, továbbá valódi **Pottendorfer pamutját**, mely jelenleg 10 százalékkal olcsóban árultatik, szintén mindenféle Csehországban készült **hangszereivel** jutányos árban kedveskedik, továbbá **ujabbféle gyermekjátékokkal** nagyon olcsó **Petroleum lámpák** utazó **Podgyáz ládák** minden formájú **tajt pipák** és **szopókák**, melyeknek valódiságáért kezeskedik. Ugy szintén tudtára adja a nagyérdemű közönségnek, hogy megkapta raktárát a híres **komáromi** és **pozsonyi pipaszáraknak**, melyeket jelenleg sokkal jutányosabban ajánl, egyszersmind hozzávaló igen jó **selmeczi pipák** is vannak nagy választásban. Bátorodik előre tudatni a n. é. k., hogy rövid idő múlva megkapja **Florentini szalmakalapok** raktárát, melynek csodálatos olcsó árát előre is tudatja.

Fölsőbb engedelem útján nyerendő fegyverengedélylyel ellátottak számára szolgál egyszersmind dupla valódi **glütigi sodrony osz-vü fegyverekkel**, melyeknek ára kezeskedik 25 fttól felfelé, **lefosé** szintén legfinomabb **sodrony oszvek**, melyeknek ára 50 fttól 65 fttig, a hozzá tartozó vadászeszközök is kaphatók.

Pósta megrendelések pontosan teljesíttetnek.

Ékesy Ede,

Muzsik-féle házban kispiaczon.

Árverési hirdetés.

Folyó évi május hó 1-én, fenn a várban a 100-ik számu kanonoki lakosztályban, néhány szobára való, — **tiszta és újabb alaku, jó karban levő — butor,** — s ezek közt egy tiszta hangú csinos és ép **zongora** — fog nyilvános árverés útján eladatni.

Az árverelés kezdete reggeli 8 órakor.

Hirdetmény.

Nagyigmándi pezsgő por, keserű só, és szénsavas keserű víz; továbbá: fris-töltött bel- és külföldi

ÁSVÁNY-VIZEK
raktára

Einczinger János

fűszerkereskedésében ESZTERGOMBAN a gymnasium átellenében.